

Călin CĂLIMAN

DaKINO 20, ediție jubiliară

Abstract

The twentieth edition of the Dakino International Film Festival gives the author the opportunity to make an overview of short film production, on international and national scale.

Keywords: DaKINO Movie Festival, anniversary edition, laureats, Dan Chișu, Goran Bregovic.

La festivalul cinematografic „DaKINO”, încă de la începuturile sale (când înimiosul cineast Dan Chișu a avut inițiativa lansării sale, imediat după revoluția din 1989), m-am simțit, mereu, „de-al casei”. Nu de alta, dar organizatorii m-au invitat permanent, în câteva dintre edițiile de început m-au inclus chiar în jurii ale competițiilor respective, am publicat, an de an, comentarii despre edițiile manifestării (doar despre „ediția de criză” 2009 n-a apărut nimic în presă, din pricina unor deficiențe tehnice, deși am scris, și păstrez – la îndemâna organizatorilor – articolul despre acel festival cu profil ecologic desfășurat în ambianța cam congelată a cinematografului bucureștean „Scala”, în care ne-au încălzit doar toaletele estivale ale frumoasei prezentatoare Valentina Pelinel sau, să zicem, filmul regizoarei Mihaela Rădulescu *Ostrovul meu*, despre destinele ecologice ale deltei dunărene (cu Dani Oțil în prim-plan), dar am văzut și mari filme ecologice din lumea întreagă, printre care *C'est pas grave* de Yacine Sersar, filmul canadian *Îngerii gunoaielor* de Pierre Trudeau sau documentarul din Marea Britanie *The Age of Stupid* de Franny Armstrong). Am simțit, de la primele ediții, că vom avea o face cu o manifestare cultural-cinematografică de durată, substanțială, și iată că nu ne-am înșelat defel, „DaKINO” a împlinit, în 2010, două decenii de existență, a crescut an de an, perfecționându-și și îmbogățindu-și structura,

trezind un interes din ce în ce mai mare peste hotare, contribuind în mod esențial la păstrarea în viață a filmului de scurt metraj românesc, chiar și în condițiile dificile ale crizei multilaterale dezvoltate din ultimii ani. Cele douăzeci de ediții ale festivalului, toate, fac parte din biografia noastră, a tuturor care am însoțit, toamnă de toamnă, drumul incitanței manifestării culturale care ne-a prilejuit atâtea și atâtea bucurii artistice de-a lungul anilor, lăsând în urmă amintiri de neuitat. Fac parte din biografia noastră și viscoalele de noiembrie care ne însoțeau când „dădeam colțul” spre Palatul Național al Copiilor să vedem *Kill Bill* de Quentin Tarantino, frumoasa înghesuială de la filmul lui Nae Caranfil *Dolce far niente*, cu Stendhal și Rossini printre personaje, toate trofeele „DaKINO” acordate până acum, plăcutele ambianțe ale festivalului, desfășurat fie în marile săli cinematografice ale Capitalei, fie la Palatul Național al Copiilor, fie la Muzeul Național de Artă sau, pentru o dată, aproape de casa mea, la „Liberty Center”, când ne-au întâmpinat, cu zâmbetul lor pentru toate anotimpurile, Manuela Hărăbor și Mara Grigore...

Organizatorii au avut, de altfel, o idee foarte prețioasă la ediția jubiliară, aceea de a programa, în paralel cu competiția propriu-zisă, filmele laureate de-a lungul tuturor edițiilor anterioare cu trofeul „DaKINO” sau cu alte premii importante, vizionările respective beneficiind, în măsura posibi-

lităților, și de participarea principalilor realizatori. Practic, am putut urmări, pe parcursul ediției 20, o istorie a festivalului, cu evidențierea valorilor de vârf ale competiției. Din anul 1991 începând (când a avut loc prima ediție „DaKINO”), printre laureații festivalului s-au numărat mulți regizori – azi – de valoare mondială și filme, cum spuneam, de neuitat, precum *Zile albe* de Ionuț Teianu (un eseu inspirat din jurnalul regizorului Alexandru Tatos, care tocmai se înălțase la ceruri, într-o 40-a zi după revoluția română din decembrie '89), *Hotel Cișmigiu* de Florin Iepan (un regizor care și-a validat, prin timp, spiritul civic și valențele artistice), *Mimi* de Lucian Georgescu (deasemenea un cineast „de clasă”), superbă parabolă cinematografică belgiană *Pendulul doamnei Foucault* de Jean Marc Vervoot, drama *În fiecare zi e noapte* de Alexandru Maftei (un apăsător destin uman, privit cu respect și compasiune), *O să fie bine* de Titus Muntean (un regizor care avea să devină principal exponent al noului val cinematografic românesc), filmele cineastului australian Jonathan Ogilvie

Acest film este un câine și *The Tender Hook* (prezentate la mari distanțe de timp, în 1996 și în 2008, pe ecranul Festivalului), originalul film suedez *Ultimele știri* de Per Carleson (cu știri radiofonice... interactive), filmele olandeze *Aruncând copilul* de Lodewijk Crijns (povestea unui copil orfan găsit într-un coș de gunoi) și *Heat* (deasemenea prezentate la distanțe mari de timp, în 1998 și 2007, pe ecranul competiției), un poetic film francez, *Aside anime* de Guillaume Beraud (istoria Annei care pierde un tren și se trezește singură în Paris, ca pe vremuri *Zazie*) și alt film francez, mai sarcastic, *Bucăți din nevasta mea* de Frederic Pelle (un incitant studiu psihologic), docudrama *Ajutoare umanitare* de Hanno Hofer (un alt cineast reprezentativ al noii generații), filmele regizoarei Ari Bafalouka din Grecia *See no Evil* (a cărui acțiune se desfășoară în zona de confluență a visului cu realitatea) și *Afnea* (prezentate la „DaKINO” în 2002 și, respectiv, în 2010), filmul maghiar *Fluturele* de Istvan Komar (o nuanțată analiză sufletească a doi oameni în vîrstă, tată și fiu, trecuți de șaizeci de ani), filmul polonez *Vatmanul* de Peter Voigt (povestea antrenantă unui „justițiar” contemporan), filmele regizoarei suedeze Stina Bergman *Solkatten (Reflections of the Sun)* și *Die Beauty* (prezentate pe ecranul festivalului în 2004 și 2010), incitanta metaforă *Înaintea zorilor* de Balint Kenyeres din Ungaria, emociionantul eseu psihologic *Lampa cu căciulă* de Radu Jude (încă o dată, festivalul a avut „mână bună”!), filmul din Marea Britanie *Soft* de Simon Ellis (confruntări ale prezentului cu trecutul), un alt valoros film maghiar *The Counterpart* de Laszlo Nemes (surprizele reîntâlnirii, peste ani, a doi veci prieteni) și filmul ecologic pe care l-am amintit, *C'est pas grave* al regizoarei franceze Yacine Sersar, care a obținut trofeul „DaKINO” în 2009. Toate aceste filme dintr-o listă – nu-i aşa? – destul de lungă au rulat pe ecranul ediției jubiliare 2010, cele mai multe dintre ele bucurându-se de prezență în sală a autorilor, printre cei mai aplaudați oaspeți fiind australianul Jonathan Ogilvie care a sosit din Australia și, respectiv, de la Otopeni direct la cine-

matograful „Patria”, fiind așteptat și recomandat cum se cuvine de o prezență marcantă din staff-ul ediției 20, Miruna Micu-Berescu. O secțiune importantă a ediției jubiliare 20 a fost consacrată, aşadar, chiar edițiilor anterioare ale competiției, așa cum se cuvine într-o ediție aniversară.

Programele desfășurate în trei primătoare săli cinematografice bucureștene (cinematograful „Patria”, cinematograful „Elvira Popescu” și Noul Cinema al Regizorului Român de la „Muzeul Țăranului” (în timp ce concertul extraordinar Goran Bregovic cu faimoasa sa orchestră „Wedding and Funeral Orchestra” a fost organizat la Sala Palatului) au inclus și câteva lung metraje importante. Pe lângă filmele din Gala de deschidere și din Gala de închidere și pe lângă un „film-eveniment”, în program a figurat un ciclu „Off Section”, cu titluri antrenante. În seara inaugurală (când au fost prezențați și numeroșii oaspeți străini prezenți la festival) a rulat tensionatul film

127 de ore de Danny Boyle (producie S.U.A.-Marea Britanie), un film inspirat de un caz intens mediatizat în presa vremii, povestea alpinistului american Aron Ralston (James Franco) care, în aprilie 2003 a rămas blocat între stânci, într-un canion din statul Utah, vreme de 127 de ore, recurgând la mijloace desperate pentru a reuși să supraviețuiască. În seara de închidere a fost programat filmul regizorului american Ben Affleck *Orașul (The Town)*, un thriller deosemenea dramatic cu „hoți și vardiști”, dar care încearcă să vorbească despre multe altele, despre prietenie și trădare, despre dragoste și speranță, despre trecut și viitor. „Filmul-eveniment”, prezentat cu participarea autorului, Emilio Ruiz Barrachina, a fost considerat filmul spaniol *The Disciple* (o perspectivă nouă și surprizătoare asupra lui Iisus), dar caracterul evenimential al proiecției – deși filmul a impresionat prin valoarea sa artistică – s-a pierdut parțial, deoarece participarea la spectacol a protagonistei, Marisa Berenson, a fost ratată (din motive, se pare, obiective).

Printre filmele incluse în „Off Section” a figurat și debutul în lung metraj al regizorului Dan Chișu cu filmul *Website Story* (prezent, în 2010, și la festivalurile internaționale de la Mons și Valladolid), o originală incursiune în lumea de gând și faptă a tineretului contemporan, paralela cu „Westside Story”, un portret al tineretului american într-o anumită zonă istorică și temporală, nefiind deloc întâmplătoare. Încă un film românesc a figurat în programul secțiunii, *Nuntă în Basarabia*, cea mai recentă realizare a regizorului Napoleon Helmis (care, pe genericul acestui film îți spune Nap Toader!), o comedie amără uneori, a cărei acțiune este prilejuită de căsătoria unui dirijor din București cu o pianistă din Chișinău. Printre celelalte filme incluse în acest program s-au numărat filmul francez *Yves Saint Laurent, l'amour fou* de Pierre Thoretton (o incursiune în biografia constructorului unuia dintre cele mai apreciate imperii „fashion”), filmul american *Temple Grandin* de Mick Jackson (o altă incursiune biografică, povestea unei profesore la Universitatea Colorado care fusese diagnosticată, la vîrsta de trei ani, în 1950, cu autism), coproducția anglo-spaniolă *How Much Does your Building Weigh, Mr. Foster?* de Norberto López și Carlos Carcas (despre ascensiunea unui influent arhitect de reputație mondială, Norman Foster), filmul britanic *Never Let me Go* (Să nu mă părăsești) de Mark Romanek (ecranizare a unui multipremiat roman japonez, de Kazuo Ishiguro, cu o tulburătoare poveste de dragoste, gelozie și trădare) și filmul german *Desperados on the Block* de Tomasz E. Rudzik (a cărui acțiune debutează în liftul unui cămin studențesc din München).

M-a interesat în mod special secțiunea scurt metrajelor românești (tocmai pentru că una dintre misiunile prioritare ale festivalului „DaKINO” mi se pare a fi tocmai menținerea în viață a acestui gen cinematografic în condițiile prelungitei convalescențe a Studioului „SahiaFilm” și a altor instituții specializate), un program care a conținut aproape treizeci de titluri de filme (de ficțiune, documentare sau de animație) realizate în ultimii doi-trei ani. Printre

autori, câteva nume pe care le consider „de perspectivă” ale cinematografiei naționale, Paul Negoeșcu (autorul filmului *Derby*) sau Tudor Jurgiu (repräsentat prin filmul *Ela*), tineri regizori care schițează, în filmele lor, nuanțate portrete de tineri contemporani. Povestea unei adolescente din zilele noastre este derulată și în scurt metrajul Ozanei Nicolau *Eu și sora mea*. Filmul semnat de Andrei Gheorghe *Ciobănilă* abordează o temă sensibilă, „câinele, prietenul omului”. Am urmărit cu interes filmele semnate de Andrei Cohn: *Înainte și după 22/12/1989* (o semnificativă confruntare a trecutului cu prezentul) și *Maica Domnului* (cu evenimente, le-aș spune, supranaturale în viața de fiecare zi a unei văduve bucureștene). Am revăzut, deasemenea, cu placere povestea talentatului adolescent Lele din *Muzica în sânge* de Alexandru Mavrodioreanu (film premiat, recent, la festivaluri de peste hotare), cu bucuria de a reîntâlni, în rolul mamei lui Lele, pe Dorotheea Petre. Două dintre filmele programului românesc vizează realități ale televiziunilor actuale, *Healing TV* de Irina Lexiu se vrea o satiră (suprarealistă) a impactului emisiunilor TV în rândul publicului telespectator, iar *No News* de Alexandru Stănescu își îndreaptă „țepii” ironici spre goana după audiență a unor programe de televiziune. Un umor de bună calitate degăjă filmul *Piscine, Germania* de Emanuel Vasiliu, o întâmplare hazlie petrecută în timpul unei conferințe organizate în scopul comercializării unor piscine din Germania. Printre filmele animate prezente în selectie au figurat, deopotrivă, filme ale unor autori cu experiență precum Mihai Surubaru (*O zi din viața lui Ionescu*, un „metraj mediu” ambicios, inspirat de realități cotidiene) sau Ion Octavian Frecea (*Fresca – Blestemul lui Drăgulea*, adaptarea unei legende), dar și creații ale unor cineaști tineri, la început de drum, Oana-Cătălina Gheorghiu (*Obiceiuri proaste*, o „parabolă” cu un fierar care descoperă, între două războaie, că poate crea și altceva, în afară de arme) sau Alexei Gubenco (*Vive la crise!*, un film metaforic, inspirat de realități ale crizei economice mondiale). Printre celelalte scurt metraje românești din program s-au numă-

rat filmul poetic *Prietenul meu e un nor* de Anton Octavian, *Repetiție* de Alexandra Cojocaru (cu dilemele existențiale ale unei actrițe), *Timi* de Cristi Iftimie (povestea unui copil de zece ani, ajuns pentru prima oară la mare), „docudrama” *Trenul joaiei* de Viorel Timaru sau 10 de Dorian Boguță, în care vine vorba despre „jocurile dragostei și ale întâmplării”...

Scurt metrajele străine prezente la ediția jubiliară „DaKINO” au fost selectate pe un criteriu prestigios: ele au obținut mari premii internaționale în 2010, sau au fost incluse în selecțiile oficiale ale țărilor respective la mari festivaluri cinematografice ale anului. Nu le-am văzut pe toate (prin forța lucrurilor), dar am reținut ideea că, printre filmele prezentate, a figurat și filmul distins cu Premiul Oscar pentru cel mai bun scurt metraj de animație, *Logorama* de François Alaux, Hervé de Crecy, Ludovic Houplain. Si în această secțiune, intitulată „Happy 20”, au figurat cam 30 de scurt metraje, trecute în anul 2010 (cu mai mic sau mai mare succes) pe la festivaluri mondiale

precum Rhode Island, Berlin, Clermont-Ferrand, Orleans, Paris, Melbourne, Tribeca, Cannes, Palm Springs, San Sebastian, Sundance, Venetia, Rotterdam, Sarajevo... Printre secțiunile ediției jubiliare s-a numărat și ciclul de patru scurt metraje belgiene „Focus Belgia”, care a cuprins coproducțiile belgiano-franceze *La légende du chou de Pascalle Hecquet*, *Mémoires fossiles* de Arnaud Demuyck și Anne-Laure Totaro și *Thermes* de Banu Akseki, precum și coproducția franco-belgiano-cameruneză *Les oreilles* de Gilbert Babena. Trei lung metraje de excepție au figurat în secțiunea specială „Brilliant Docs”: filmul francez *Deux de la vague* de Emmanuel Laurent, filmul canadian *How to Start your Own Country* de Jody Shapiro și filmul suedez *Videocrația* de Erik Gandini. Regizorul Dan Chișu, care continuă, de douăzeci de ani, să fie „sufletul” prestigioasei manifestări cinematografice, și staff-ul său organizatoric binemerită recunoștința noastră pentru modul elevat în care au conceput ediția jubiliară a festivalului „DaKINO”...